

Mattias Desmet: Psychologie totality

- CZ24 News | 25. října 2022

Belgický psycholog Mattias Desmet napsal knihu „Psychologie Totality“, v níž zformuloval teorii vzniku davové psychózy, která vytváří podmínky pro nástup nové totalitní byrokracie. K napsání knihy jej zjevně inspirovaly události posledních dvou let.

Mattias Desmet ve své knize rozvádí řadu témat. Jedním z nich jsou čtyři základní předpoklady vzniku davové psychózy. Autor se inspiroval reakcí demokratických zemí na nedávnou pandemii. V knize uvádí:

Výběr, překlad, zkrácení, mezititulky autor.

Pandemická krize nespadla z nebe. Zapadá do série čím dál zoufalejších a destruktivnějších reakcí na události, které vyvolávají obavy: teroristé, globální oteplování, koronavirus. Jakmile se objeví něco nového, čeho je třeba se bát, existuje pouze jediná obrana: zvýšená kontrola. Fakt, že lidská bytost je schopna tolerovat pouze určité množství kontroly, je kompletně přehlížena.

Regulace člověka dusí

Každá nová regulace odebírá člověku část prostoru pro to, aby fungoval jako lidská bytost. Aby společnost snížila frustraci veřejnosti, vytváří nová pravidla, protokoly a procesy. Nová pravidla vedou k větší frustraci, na kterou společnost reaguje novými nařízeními. Tím se propadá do začarovaného kruhu, který nevyhnutně vede k totalitě představované extrémní státní kontrolou.

Regulatorní mánie se snaží natěsnat sociální vztahy do striktně racionálních a logických šablon. Z tohoto pohledu je ideální byrokrat stejný jako počítač. Drží se logiky systému a nenechá se ovlivnit individualitou lidí, kterým má sloužit.

Strach ze strachu

To je důvodem, proč čistě racionální přístup k životu vede k neschopnosti zvládat strach a nejistotu produktivním způsobem. Regulatorní mánie zvyšuje intenzitu problému, který má vyřešit. Jejím důsledkem je psychicky zdeptaná populace, která touží po absolutním pánovi. Populace, která se nechala ovlivnit davovou psychózou a která umožní nástup nového totalitního systému, jenž není veden velkými vůdci, ale obyčejnými byrokraty a technokraty.

Prvním předpokladem pro vznik davové psychózy je všeobecná osamocenost, sociální izolace a nedostatek sociálních vazeb ve společnosti. Situace je v současnosti natolik vážná, že v Anglii byl nedávno jmenován ministr pro osamělost (*pozn. autora: ověřeno, je to tak, odkaz na konci*). Proto hlavní charakteristikou člověka v davu není brutalita nebo zaostalost, ale izolace a nedostatek normálních sociálních vazeb.

Neberte lidem kontakty

Osamocenost vede ke ztrátě smyslu života, která je druhým předpokladem vzniku davové psychózy. Člověk je sociálním tvorem se vším všudy, neboť žije pro ostatní. Seberte mu kontakty s druhými a bude mít pocit, že ztratil smysl života.

Třetí podmínkou je nějaká obava ve společnosti, která se nedá přiřadit jedné konkrétní věci. Nelze k ní přiřadit symbol hrozby, například válku nebo živelnou pohromu. Je velice obtížné určit

nepřirazenou úzkost a představuje neustálé riziko, že se zvrhne v paniku.

Čtvrtý předpoklad vyplývá z předchozích tří. Je jím frustrace spojená s agresí vyvolaná osamoceností a úzkostí.

Dejte jim viníka

Jak vedou tyto předpoklady k davové psychóze? Katalyzátorem pro její vznik je nějaká návodná historka, která umožní přiřadit nekonkrétní úzkost ke konkrétnímu objektu. Za stalinismu to byla aristokracie, v nacistickém Německu židé, v současnosti virus nebo později lidé, kteří odmítali očkování. Pokud je zároveň součástí návodné historky i strategie, jak se s konkrétním objektem vypořádat, je reálné, že se nahromaděná úzkost upne na daný objekt a že strategie, jak se s ním vypořádat, získá širokou podporu.

Společně to zvládneme

Esence davové psychózy je jednoduchá: společnost naplněná individualismem se najednou zcela obrátí k iracionálnímu kolektivismu. Při vzniku všech davových psychóz byla hlavním argumentem nutnost solidarity s kolektivem. Ti, kteří se nechtějí přidat, jsou obviněni z nedostatku solidarity a občanské odpovědnosti.

Součástí vzniku davové psychózy je i nějaký rituál, jehož funkcí je vytvořit skupinovou soudržnost. Je to symbolické chování, které má podřídít jedince kolektivu. Ideálně nemá žádný praktický význam a vyžaduje nějakou oběť na straně jedince.

Věděli to i experti. V srpnu 2020 naznačil belgický virolog (*autor knihy žije v Belgii*), že roušky mají zejména symbolickou funkci, v říjnu téhož roku prohlásil ministr zdravotnictví Belgie to samé o zavírání restaurací. Cíl je jasný: jedinec musí za každé situace prokázat, že se podřizuje vůli kolektivu.

Základní stavební kámen byl položen

Vnímání člověka, které ignoruje psychologické, symbolické a etické dimenze každé lidské bytosti, má devastující efekt na vztahy mezi lidmi. Člověk se cítí izolován od svých spoluobčanů, od přírody okolo sebe a stává se pouhou nepatrnou částí.

A takový člověk je základním stavebním kamenem totalitního státu.

Post scriptum

Sílu davové psychózy na rozhodování jedince potvrzují i experimenty, které provedl Solomon Asch po druhé světové válce.

AUTOR: Mattias Desmet

ZDROJ: Kniha Psychologie totality

Překlad: S.Spurný/syrzdarma.cz